

SZARVAS ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI ES SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőség:

Beliczey utca 11. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.
BÉRMENTETLEN LEVELEK EL NEM FOGADTATNAK.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 4 frt. — Félévre . . . 2 frt
Negyedévre . . . 1 frt. — Egyes szám . 8 kr.
MEGJELEN HETENKINT EGYSZER VASÁRNAP.

Kiadóhivatal:

Beliczey-utca 11. szám. (saját ház,) hová az előfizetési pénzek intézendők.
Hirdetéseket jutányos áron elfogad.
BÉLYEGDIJ MINDEN HIRDETÉSÉRT 30 KRAJCÁR.

A vaskapu.

Az ezredév megünneplésébe egyik legnagyobb jelentőségű mozzanata még hátra van. Egy világra szóló nagy mű felszentelése lesz az, a Vaskapu zuhatagjai közt létesített hajózási utnak bemutatása a világ előtt.

A páratlan mű páratlan ünnepélyességgel fog átadni a forgalomnak. Részt fog venni benne három uralkodó: ő felségeik I. Ferencz József, Sándor szerb és Károly román királyok. Ott lesz ezenkívül egész Európa sajtója és másnap a művelt világ minden zugában olvasható lesz, hogy magyar pénzen, magyar mérnökök megoldották a két ezer éves földadatot: megjavították a természet elhibázott nagy művét, mely annak idején, százezer évvel is régebben csak tökéletlen utat vágott a Duna számára ama sziklaóriások közt, melyek a Kárpátokat a Balkán hegységgel összekötik.

Mert valóban, nagyon tökéletlen volt az az út; Báziaától egész Turnu-Szeverinig mérföldekre terjedő sziklapadok alkotják a medert, melynek fenekére kis víz-álláskor kilát-zik a vízből és így minden hajóra nézve járhatatlan. Másról féltelmes sziklacsoportok (összesen 8-10) meredeznek ki a vízből és veszélyes zuhatagokat alkotnak melyek számtalan hajót semmisítettek meg. Egy helyen pedig egy a Gellérthezhez hasonló szikla, melyet Grébennek neveznek, belefekszik a Duna és összeszorítja az ottani felső szélességének mintegy ötödrészére, hogy nyomban utána a Duna alsó szélessége három annyira kitáguljon. Rémmületesen kavargó örvényeket alkot itt a vizesés, száz és száz hajó ment már azokban tönkre.

Ezentul ezeknek a veszedelmeknek végök van. A magyar ész, erő és akarat hat évi fáradságos munkával hajózható utakat vágott a sziklák közé, megszüntette az örvényeket, a zuhatagokat, úgy, hogy ezentul a Vas-

kapun való áthajózás nem lesz többé életveszedelemmel egybekötve, s a kereskedelmi forgalom Szerbiával, Romániával, Bulgáriával, sőt magával a Fekete tengerrel is lehetővé van téve.

Egész Európa hasznát fogja venni e nagy műnek, mert hiszen a Duna egész Németországig felnyúlik Regensburgnál; már hajózható lévén; a tervezett Duna-Odera csatorna kiépítése által pedig tényleg egész nyugoti Európa egyenes vízi utra tesz szert a Fekete tengerhez.

Méltó tehát a nagy örömmámor, a fényes ünnepelés és egész jogos, hogy a nagy mű dicsőségét hirdető emléktáblát véssenek be a folyam két oldalán húzódó óriási sziklafalakba.

Mindaz igen szép és dicső dolog, de egy végtelen szomorú emlék is tapad e nagy műhöz, mert a 18 millió forintot kívül nyolcvannégy ember életébe került, 84 hozzánk mindenben hasonló, emberi formára teremtett, emberi jogokkal világra jött, egykor emberi érzők szívvel bírt férfi életébe, kik eladták munkaerejüket a pusztta megélhetésért, s a megélhetés helyett férfikoruk teljében elérte őket a halál. Nem a „saját vigyázatlanságukból“ bekövetkezett halál, a mint ezt a kifejezést a munkásrizikó más szerencsétlen áldozatai esetében hallani megszoktuk, nem hanem pusztán és kizárólag a munka hasonlíthatatlan veszélyessége által előidézték és kikerülhetetlen halál, mely sokszor oly okokból következett be, melyek megfejtése — állítólag — egész új fejezeteit képezi a tudományak. Hogy csak egyet említsünk ezek közül, volt ott egy csodás jelenség, mely sokáig megfejtethetetlenül rémítette a vállalat mérnökeit és szaktudósait. A fűrőhajóról ugyanis legnagyobb vigyázattal a meder fenekébe furt lyukakba elhelyezett dinamittöltés a villamos készülék leggondosabb elzárása dacára koronkint magá-

tól felrobbant és darabokra szaggatta a szerencsétlen munkásokat. Senki sem tudta megmagyarázni a csodát; végre hosszas megfigyelés után rájöttek, hogy a fűrész közben elhasznált úgynevezett fáradt gőz felhőt képezett a hajó körül, a felhő megtelt villamos-ság gyakran oly feszültségi fokot ért el, hogy kisült, mint egy kis villám, belesapott a vezetékbe, s így okozta az idő előtti felrobbanásokat és a gyilkos pusztítást. Mire erre rájöttek, és az ellene való védekezést kieszelték, már elpusztult vagy 30 emberélet.

Ha már most az eme szerencsétlenek halála esetét jogi szempontból vizsgáljuk, kiderül, hogy ők kizárólag a vállalatnál alkalmazott elektrotechnikusok hiányos szaktudományának estek áldozatul, mert egyáltalában nem igaz, hogy a villamos gözkör képződésének megfejtése valami új tudományos elmélet lenne, azt minden középiskolai fizikai tanár rögtön megmagyarázta volna, robbantásnál működő mérnöknek pedig egyáltalában előre látniuk kellett volna, és ellene védekezniük.

A nagy mű létrehozásáért a legtöbbet: életükkel adózott szegény munkások legnagyobb része családos ember volt, s ezek családjai csak nyomoruságos kegyadományokban részesülnek talán ebben sem.

Gond a Béla min. osztálytanácsos ugyanis, aki a kereskedelemügyi miniszteriumnak kezdetől fogva az összes munkálatok és ügyek feletti ellenőrző közege e tárgyról pár nap előtt megjelent nyomtatott munkájában a következő jellemző sorokat írja, még pedig egy szerény kisbetűs csillag alatti megjegyzésben: „Nem lesz érdektelen (!) megemlíteni, hogy a munkák végrehajtása számos emberéletet is követelt áldozatul. A munka kezdetétől ugyanis az 1895. év végéig részint robbanás részint vízbefulladás következtében 84 ember vesztette életét nem számítva a sokszor egész életre

SZARVAS ÉS VIDÉKE TÁRSÁJA.

Wagon restaurant.

Irta: NONQIS.

Az Orsova felől jövő gyorsvonat másfél órával késétt. Egy szegény vasutas, aki 24 óráig nem aludt, rosszul állított be egy váltót. A vonat kisiklott kissé, de emberéletben nem esett kár. A vész vasutast el fogják csapni, mert hiszen gondoskodni kell az utasok biztonságáról.

A gyorsvonat sebessége küzd a pusztta végtelenségével. Percekint egy kilométert szalad, a telegráf-rudak csapásszerű ismétlődése szinte szédítő. A pályaszéli bokrok repülve sietnek a vonat elé s aztán eltűnnek, mint valami káprázat. A tanyák rohannak egymás után, majdnem összeérnek, mintha utcasorban állanának. A szélmalomok karjai tikkadtan lógnak le, még a nyáfa levele se rezdül. Csak a zakatoló vonat körül mozog a levegő, siet kitérni a vas falak elől és ismét becsapni a Kossuth-folyosók nyitott ablakain, port, füstöt és szénport söpörve a kocsiába. A szakaszok rekedt, lomha légkörében nincs áramlat. Az ülések borsónyának minden szála-vége hőt sugároz ki. A kis fali hőmérőbe alig fér a kéneső, 35 fokot mutat. Kint a szem látni veli a megtestesült meleget. A homokkal küzdő ákácok fonyadtak, mint valami régi ünnepi dekoráció maradványai. A pusztta homokja kísértetiesen fejeződik, a kihalt termőföld csontjaitként. A szikló szemlátomást vragzik ki a talajból. Csekély pocsolyákban disznók kényelmeskednek. Szerke széjjel sertésólok sejtelve tölti be a levegőt, A szemhatár végén letarolt mezőkre borul a sötétlők üvegéből öntött égboltozat. Alatta az egész táj mintha lázban égne, de hiányzik víziója, a delibáb.

Az alföldön vagyunk, szeptember közepének legforróbb napján.

Az étkező kocsit egyik asztalánál ép most fejezte be villásreggeliét egy ötvenéves ur. Egyedül van. Előkelőségében van valami rejtett fitogtatás. Finom, kényelmes ruhája kissé hanyag. Gyémánt-gombos kezéit és nyakkendőjét letette. Izzadságát néha egy nagy, koronás monogrammal ellátott zsebkendővel törli le, s jégbe hűtött pezsgőt szüröcsölget közbe-közbe. Jól konzervált voronái szélesen, elégedett kényelemmel terjednek el arczán, de mintha itt-ott egy régi barázdá nyomaira volnának boronálva. Nagyra nyitott szemé biztosan, szinte humorral tekint maga elé, de mintha révedezve meg-meg villanna bennük egy szürke, szurós oldallpillantás.

Hédervári Kont Uzor nagybirtokos ur ül előttünk. Ezelőtt tíz évvel még Kohn Izidornak hívták; akkor még szenál volt egy felföldi nagyobb városban. Szerencsét csinált, ahogy ok mondani szokták. Hogyan csinálta, arról egy mende-monda kering. Némelyikét talán az irigység költötte, de annál jellemzőbb. Mert az életben az ember; még a nagy ember is, néha olyat tesz, ami ellenkezik lényének mivoltával; de ami ráfogás rajta szárad, az rendszeren egyezik jellemével. A mondában, az adományban sokszor több benső igazság van, mint a történelmi tényben, az adatban.

Kohn alkusz üzlete lanyhácskán ment. A felesége beteges volt; két fiának taníttatása sokba került. Sok volt az üzletember a városban és kevés az üzlet. Kohn sokat dolgozott, lótot-futott, törte a fejét, gazdaságra sóvárgott. Ez a mohó nyugtalanság időelőtti megvénytette a különben egészséges embert.

De egyszerre beállt a fordulat. Egy könnyelmű fiatal grófnak, aki apjával meghasonlott, kölcsön adta nehezen összekupogtatott, addig biztosan elhelyezett összes vagyonát, 1000 frt készpénzt. A gróf kötelezte magát, hogy 10,000 frtot fizet, mielőtt átveszi atyai örökségét. Az öreg hirtelen meghalt, nem ért rá kitagadni fiát. Kohn a 10,000 frttal bérbe vette a gróf bír-

tokeit. Néhány gazdag termés módot nyújtott nagyobb vállalatokhoz; mind fényesen sikerült. A gróf egy-két évet Párisban töltött, aztán kétszer lépett föl kerületben kormányparti képviselőnek, pártsegély nélkül. Másodszorra megválasztották. A gyepen is aratott néhány diadalt. Denique, 5 év múlva Kohné volt a gróf birtok.

Közbe más spekulációk is jól ütöttek ki. Egy vállalkozónak valami nagy szállítása ellen sulyos kifogásokat emelt az átvevő bizottság. Kohn megvette a romlékony szállítmányt, elhárította az akadályokat, s a megszorult katonai kincstárnak jutányosan adta az anyagot, amelyre ennek már sürgős szüksége volt. Elismerést is kapott önzetlen szolgálatkészségeért. Máskor egy szorult viszonyok közt élő miniszteri tanácsossal társulva, nagy darab természetlen földet vásárolt, amelyet nemsokára egész váratlanul egy stratégiai fontosságú vasutvonal szelt át.

Kohn vagyona nem volt holt tőke a közügyre nézve. Jól tudta ő, hogy gazdag embernek a leggyümölcsözőbb befektetés az az áldozat, amit a nyilvánosság nyugtáz. Minden hazafias és jótékony ügynél első volt az adakozók közt, gyakran kezdeményező. A biharmegyei Ósi községben vásárolt birtokon (Ósi birtok) kisdédvót szervezett. Héderváron megvette a kihalt Kont nemzetiség ősi birtokát a lakatlan, roppant kastélyt kitataroztatta és beleköltözött, a községben leányiskolát alapított és vezetésére apácákat telepített oda. Nagy összeget adott egy gazdasági takarékpénztár alapítására s 10,000 forintot a főispánnak választási czélokra.

Ennyi nemes cselekedet, ily önzetlen közhasznú tevékenység nem maradhatott elismerés nélkül. Kohn a maga és törvényes utódai részére, családi nevének Kontra való átváltoztatása mellett, elnyerte a magyar nemességet a hédervári előnévvel.

Minden dolga sikerült. Mintha megvesztegette volna a gondviselést, vagy árendába vette volna a sorsot. Csak családi életén nem volt áldás. Felesége meghalt. Na-

kiható súlyos és veszélyes sérüléseket. A vállalat, a munka ezen veszélyességére való tekintetből munkásait baleset ellen biztosítja, a megsérült munkásokat saját kórházaiban ápoltatja s a lábadozó betegeket lehetőleg segítse is.

Színészet.

Vasárnap „Özvegy kisasszony.“ Megyeri Dezső 3 felvonásos énekes boházata került színre, szép számú közönség előtt. Az egész darab semmitmondó összefüggés nélküli volt. Bera Paula (Teréz) szerepét igen hűen és nagy tetszéssel játszotta. Hevesi Janka ki Évát adta. Jól betanult szerepét nagy szorgalommal és ügyességgel játszotta, csak az a kár hogy hangja egy kissé fátyolozott. Aitner Ilka Polixena Szabóné (Krupinszkyné) is eléggé megfelelték szerepük kiválmainak. Morvay (Szaniszló) a megszokott ügyes és betanultsággal játszott. Rajz (Géber Vili) igen jó alakításokat mutatott s játékával is meg voltunk elégedve. Faragó, Ferenczy, Abay, Bercezy és Kelemen járultak még hozzá az előadás sikeréhez.

Hétfő „A századvégi leányok“ Marcell 3 felvonásos színműve került színre. A színlap szerint ezen színművet nálunk először adták. Mi szerény falusi emberek nem tudunk ebben a darabban semmi érdekességet felfedezni. Az egész színmű az izléstelen ségek és együgyűségek hosszú láncolata s nemcsak mi állítjuk ezt, hanem a jelenlét is. Torossy Katica (Jacqueline) szerepét adta a megszokott kedvességgel melyet tőle már oly sokszor láttunk. Bera Paula (Maud) szerepét, hűen és nagy odaadással játszotta Tuboly Klementin, minden tekintetben megfelelt, csak kár volt hogy szerepe olyan kicsi volt, hisz őt úgy szeretjük, ha folyton a színpadon mozog. Aitner Ilka, Anday Blanka, Szabóné, szintén hozzá járultak ahhoz, hogy a közönséget egy kissé felvidítsák, de hasztalan volt minden igyekezetük, Morvay, ma is jól megálta helyét. Pesti, Békés Rajz stb. több kevesebb sikerrel járultak az előadáshoz.

Kedd. „Klári“ Raimond és Alars 4 felvonásos operettje került színre, telt ház előtt. A czimszerep Torossy Katica (Klári) kezében volt, kit a közönség megjelenésekor tapsal fogadott. Pompás kedélyével, finom játékával s szép énekével a közönséget teljesen meghódította s egyes szövegeket ismételnie kellett. Anday Blanka (Berenice), szerepét mely ugyan rövid volt nagy gondal s készütséggel játszotta. Faragó (Vivarel) szerepét kifogástalanul játszotta, őt már egészen megszoktuk s mindig szívesen látjuk a színpadon. Békés (huszárkapitány) szerepében igazán komikusan s ügyes betanultsággal játszott, csak azt szeretnénk ha leszokna már egyszer arról a bölcs mondásokról: elég! kefel! stb. Földváry is elég jól megálta helyét. A leghálásabb szerep azért ma mégis Pestinek (Benoit czukrász) jutott, a közönség minden mozdulására hangos kacagásba tört ki, ő nem csak a karzatot, de a

pályákat is mulattatta. A többi szereplők is mind kifogástalanul játszottak.

Szerdán. Bera Paula jutalomjátékául „A lo-woodi árva“ került előadásra; sajnos kevésbé telt ház előtt, pedig a jutalmazott Bera Paula ki (Eyre) nehéz szerepét adta, a közönség részéről sokkal több érdeklődést érdemelt volna. Szerepét nagy készütséggel, sok érzéssel s közvetlenséggel adta. A jelenlét közönség nem volt fukar előismerésének nyilvánításában, amennyiben minden jelenet után ismételve kitapsolta. — Kileptekor a közönség viharos tapsal fogadta s egy remek virágkosarat nyújtottak fel neki. — Tuboly Klementin, (Georgine) igen jól fogta fel rövid szerepét. Torossy Katica, (Johnt) kifogástalanul adta. Aitner Ilka (Reed asszony) szerepét nagy gondal s a megszokott ügyességgel játszotta. Rajz már alakjánál fogva is alkalmas személyesítője volt Lord Rochester Rowlandnak. Bercezy is igen jól megálta helyét. Kelemennek kis szerepe volt, de azt sem tudta elég jól felhasználni.

Csütörtökön. „Gasparone“ Zell és Genneé 3 felvonásos operettje, került színre telt ház előtt. A czimszerep Anday Blanka kezében volt. Hogy szerepét ma is mint mindig teljesen kifogástalanul adta mondanunk sem kell. Hevesi Janka, (Szóra felesége) szerepét ezúttal dicséretre méltó buzgalommal játszotta. Szabóné, (Zenobia) is igen jó volt, őt már annyira megszoktuk, hogy nála nélkül kacagni sem tudunk. Szabónának meg kell engedni, hogy igen ügyes komika színésznő. A többi szereplők is ügyesen játszottak. Földváry (Erminió gróf) szintén ügyesen játszotta nehéz szerepét. Ferenczy (Nádoni, szikrakuzai podeszta) ügyesen dolgozta fel szerepét. Pesti (Sindulfo) szerepét igen jól személyesítette.

Pénteken. „Faust“ Goethe remek drámája került színre 10 képben. A színház zsufozásig megtelt. Morvay (Faust) nehéz szerepét kifogástalanul játszotta s minden jelenetnél kitapsolták. Rakodczay (Mephistopheles) Pesti (Wagner, Faust famulusa) szerepét igen ügyesen s nagy készütséggel játszották. Szabóné (Schwertlein Mártha) igen jó alakításokat mutatott. Rajz, Borsodi Boriska rövid szerepüket kifogástalanul adták elő. Békés (földi szellem) szerepét ügyesen mutatta be. A mai nap oroszánrésze Tuboly Klementinnek jutott. Nehéz szerepét nagy gondal s ügyesen játszotta. A valódi kedves színésznő állott előttünk, ki képes volt a legnehezebb szerepet is minden megerőltetés nélkül a közönség teljes meglepésére játszani. Nem volt jelenet hogy őt a lámpák elé ne hívták volna. Valóban ilyen szép játékot még eddig nem láttunk. Gyönyörű látványt nyújtott a 10-ik képnél, midőn az angyalok között teljes nagyságában tűndökölt. A jelenlét közönség nem akarta megelégedni a kedves jelenetet s számtalanszor kitapsolta, a kedves színésznőt.

Szombaton. „A Szultán“ Verő György 3 felvonásos operettje került színre. Anday Blanka mint Szultán, és Hevesi Janka mint Roxeláné énekük s ügyes játékkal teljesen megnyerték a közönséget.

gyobbik fia: Béla léha, ledér, henczegő, könnyelmű fickó volt. Jogász volt, nem tudott végezni; pajtása lett a végzett birtokosnak, a grófnak. Együtt gavalléroskodtak persze a tati pénzén. Béla keresztény lett, a váci püspök volt a keresztapja. Egy kissé antiszemita is volt, amint illik elegáns fiatal gentryhez. Egyideig Párisban folytatta tanulmányait. Zsenirozta, hogy ott úgy ejtik új nevét, mint otthon a régít. Megtoldotta egy e-vel. De most már magyar czimborái Kón-te kiejtésével boszantották. Ezután tehát úgy írta magát Comte Béla Hédeváry. Így jutott be egy exclusiv arisztokrata játékbarlangba, ahol kifosztották és kiléte kiderülvén kidobták. Most leszállított apanage-zsal Budapesten végzi a jogot. Bélának ellentéte öcsse Ignác. Mély lelki, tüdő, puritán érzésű és életű fiú. Már egy éve, hogy kitűnően végezte az orvosi tanulmányokat. Nem használja családját új nevét, s mióta az egyetemre került, nem fogadott el hazulról egy krajczárt sem. Ragaszkodik öcsének vallásához, át van hatva annak nagy hivatásától, tőle várja a jövőben az elsatnyult vallási élet regenerációját. Szülőföldjének egy hegyi falujában telepedett le; be-bé-járja a vidéket, gyógyítva a népet és tanulmányozva nyomorának okait, elmélkedve boldogulhatásának módjain. Ellenkező természetű fiai egyikében sem telhetett tehát nagy öröme Kont urnak. Ugy érzi azonban, hogy kenyérének javát még nem ette meg. Fordit egyet családi állapotán: megházasodik. Épen a kézfogóra megy most Budapestre. Kitűnő párti épen neki való. Viruló szépségű, elegáns, 30 éves hajdon. Huga egy nagy befolyású liberális államférfinak, egy, nagy napilap tulajdonosának, aki biztosan miniszter lesz a legközelebbi kabinet-alakuláskor. A kisasszony távoli rokona volt egy nagynevű főpapnak, akinek mint kitűnő gazdasszony egyideig házát vezette s aki egy negyed milliót hagyott rá. Valóságos anyai szeretettel nevelt egy kis leányt. Azt mondják, hogy egy különben ismeret-

len külföldi szegény rokonának gyermeke. A könyörtelen kisasszony annak idején nem sajnálta a hosszú utat, elment volt a lebetegedésre, néhány hónapig ápolta az anyát, s miután ez meghalt, örökre fogadta a gyermeket. De van a dolognak más verziója is: az 5 éves gyönyörű baba nagyon hasonlít nevelő-anyjához.

Az esküvővel nem sietnek, Kont urnak nincs szándéka kikeresztelkedni. Ő ugyan egészen a modern kereszténység humanizmusának magaslatán áll, de róla nem mondhatta senki, hogy anyagi javakért elhagyta hitét. A politikai konstelláció kedvező. A legújabb konventlenül keresztülviszi a kötelező polgári házasságot és anyakönyvet. A magas klérus nem szándékozik komoly ellentállást kifejezni. Kont úgy intézte, hogy ő legyen a legelső a házában, aki felhasználja a nagyhatású szabadelvű intézményt.

Béla nem tud semmit atyja szándékáról. Veszedelemes egy kópé, még udvarolni találna az érdekes menyasszonynak. Őt majd a szép mostoha-mamával lepi meg. Bélának talán nem lesz nyére a dolog. Nagyobb lesz a családi fejelem, ki-ebb a vagyon. De majd megbékül. Hisz a leendő mostoha mindeukit elbűvöl szeretelemmel-tőségével. S majd Bélának is akad egy előnyös párti. — Ambar ezzel sem akarna sietni. Pár év múlva feyesebb chance-okat biztosíthat neki. Nagy terve vannak Kont urnak. A király uralkodásának 50 éves jubileuma közeledtével fél millió forintnyi alapítványt tesz valami kiválóan hazafiás célra. Már akkor csak biztos a bűrség, amelyet ő nem akar smuczigoskodva pár ezer forintért megvásárolni, mint bizonyos mások!

(Folyt. köv.)

Békés, Pesti, Bátor, a haszonleső basákat igen jól személyesítették s ügyes mókákkal a közönséget folytonos derült hangulatban tartották. Szabóné. (Adelgunda) Ferenczy (Ali, főeunuch) igen jöktak. A többi szereplők összhangzó játékok és énekükkel nagyon elősegítették az est sikerét.

Cs. S.

A pénz-szerzés művészete.

Arról az érdekes témáról akarok beszélni, mely módon lehet pénzhez jutni. Ha valaki azt kérdezné: „hol tanulta ezt a tudományt?“ — a választ rögtön megadhatom. Abból a könyvből, melyet a Word és társa cég adott ki mostanság, Londonban e cím alatt „The art of money-getting or. Hints on how to make a fortune.“ Magyarul: „A pénzszerzés művészete, vagy intések és utasítások vagyonszerzésre.“

Ez érdekes műnek a szerzője a híres panorámás, állatsereglet-igazgató, ritkaságyűjtő és primadonna-impresszárió: P. T. Barnum, ki tavaly hunyt el 82 éves korában. Az a nagy föltűnés, melyet Barnumnak tanulságos önéletrajza pár év előtt keltett, előre felkötötte figyelmünket e klasszikus ember újabb műve iránt s meg kell vallani, hogy várakozásunkban nem csalódtunk.

Már az a körülmény, hogy maga Barnum nagy vagyonhoz jutott, kíváncsivá tett megismerni alapeit, melyek őt üzleti életében vezették s amelyeket az egész világnak figyelmébe ajánl. Vlóban kitűnő elvek, de nem mindig érvényesíthetők; szem előtt tartani ezeket azonban senkinek nem árt.

Az első és legfőbb szabály: légy takarékos. Ha nincs vagyonod, takarékoskodj, hogy legyen; ha pedig már van, takarékoskodj, hogy megtarthassad. Pénzt szerezni nem mindig nehéz, ellenben a megszerzettnek birtokában maradni: nehéz feladat. — Mindkét esetben fődolog: kevesebbet adni ki, mint amennyi a bevétel.

A takarékoság azonban egyedül nem elég. Helyes módon kell takarékoskodni.

A valódi takarékoság nem abban van, hogy a jó portékát ingyen, vagy féláron szerezzük meg, s így a készitőt, vagy eladót megkárosítsuk, hanem abban, hogy a kiadásokat józanul lejjebb szállítsuk, ahogy azt bevételünk megengedik.

Szükség esetén hordjunk egy ruhát tovább, halaszszuk el új kesztyu vételét, igazittassuk meg régi öltözetünket, — mindez kamatot hoz és végül van egy kis pénzünk.

Barnum a pazarlasi ösztön és a helytelen takarékoság ellen a következő szert ajánlja:

„Akinok tisztességes jövedelme van s az év végén mégis deficittel bir, írja a kiadását két rovatba, melynek egyikét nevezze „Szükség“-nek, a másikat „Fölösleges“-nek, s látni fogja, hogy ez utóbbi terjedelmesebb az előbbinél.

Az anyagi sikernek a takarékoság mellett az egészség is egyik föltétele. Beteges ember kevés van, kinek vagyonhoz jutni sikerül.

A beteg rendszeren apathikus és nem bir energiával. Bármily intelligens is valaki, nem végez eredményes munkát, ha agyát szeszies italok megzavarják és itélőtehetségét bofolyásolják.

Mennyi kedvező alkalom iramlík el visszavonhatatlanul, ha barátainkkal „egy pohár“ bort ürtünk. Mennyi bolond üzlet köttetik ily állapotban! Mennyi jó szándék halasztódik el holnapra s így örök időre!

A harmadik főszabály: ne téveszd el hivatásodat, Mindenki a saját képzettségének megfelelő hivatást kövessen. Ez ellen a könnyelmű szülők sokat vétének holott aki nem a természet által számára kijelölt uton halad, nem érhet el nagy eredményeket.

Hány rossz iparos lett volna jó tanár, vagy orvos s hány ügyvéd volna inkább iparosnak való.

Ha a megfelelő hivatás meg van, a megfelelő helyet is meg kell találni. Ha alkalmatlan, vagy már túltömöt, mások által elfogott helyre megyünk, nehéz eredményt elérni.

Ép oly fontos adósságot nem csinálni. Ne vegyünk kölcsön sem enni, sem inni való, sem pénzt kamatra mert fenyeget a veszély, hogy szegények maradjunk egész életünkben s elveszítjük önbecsülésünket is. Barnum azt mondja: „A hitelező, aki lefekszik, reggel gazdagabban ébred föl, mert pénzének kamatai az éjjel megszaporodtak; az adós azonban álmában szegényebb lett, mert a kamatok az ő terhére növekedtek.“

Föltétlenül szükséges továbbá a kitartás is. Nem szabad könnyen visszariadni. A kitartás gyakran egyértékű az önbizalommal. Aki ezzel nem bir, eredményre nem számíthat. Nem szabad pesszimiztának lenni; a

remény soha ne hagyja el az embert. Ez a hiba igen sok embert soha nem enged zöld ágra jutni. — Aki figyelmét változatlanul egy tárgyra irányozza, a körül gyakorlatot szerez s észrevesz oly apróságokat is, melyeket mellőzött volna ha erejét szelforgácsolja.

A kitartással kapcsolatban a szorgalom és az energia. Hivatásunknak komolyan és tüzzel szenteljünk magunkat. Ne halasszuk dolgunkat későbbre. Nem szabad várni sohasem a sült galambra. „Segíts magadon — mondja a francia; és aztán az Isten is megsegít.”

Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt az igazságot sem, hogy „a gazda szemé hizlalja az ökröt”. A legjobb alkalmazott is elhibázhat fontos dolgokat melyek a főnök figyelmét nem kerültk volna el. Aki nem érti a mesterségét és másokra bizza magát, ne csudálkozzék, ha reményei nem valósulnak meg, Aki eredmény felől biztos akar lenni, kell, hogy hivatalában tökéletes legyen. A legjobb alkalmazott sem elég jó. Ha van megfelelő, minél tovább meg kell tartani, mert évről-évre használhatóbbá válik. Ha hiú szolgának bizonyul, emelni kell a fizetését, egyrészt, hogy kárpótolva legyen, másrészt, hogy ezáltal lekötessék. Az ily bőkezűség meghozza a kamatját.

Színházi műsor.

Vasárnap: „Cycermekasszony” (előszőr.)
Hétfőn: „Sear király” (Shakespeare híres műve) a czimszerepet Rakodczay játsza.

Keddén: „Koldusliák” (operette.)

Szerdán: „A notredámai toronyőr.”

Csütörtökön: „Az idegen nő” Tuboly Klementin jutalomjátéka.

Pénteken: „A vasgyáros.”

Szombaton: „A fekete dominó” ill előszőr.

HIREK.

— Népgyűlés. A folyó hó 20-iki népgyűlés igen látogatottnak ígérkezik a mennyiben az összes ellenzéki választók képviselve lesznek Kossuth Ferencz, Just Gyula, Papp Elek, Dr. Barabás Béla és Dr. Tóth János országgy. képviselők lesznek vendégeink, kik folyó hó 20-án érkeznek városunkba. Szarvas város független polgársága lelkesedéssel készül a jeles parlamentaireket fogadni. Fogadtatásuk a közhangulathól itélve impozáns lesz. A házak lobogókkal lesznek díszítve s mintegy 200 főből álló lovas bandériumot is szándékoznak összeállítani. A beszámoló és népgyűlés a Kossuth téren lesz a délutáni órákban megtartva. Este pedig az „Árpád” szállodában közvacsora, melyen pártkülönbség nélkül vesznek részt.

— **Villamvilágítás.** A villamvilágítás ügyét a városi képviselőtestület jövő hó 10-én tartandó képviselői gyűlésén fogja eldönteni. Ugyanekor az új temető óra vétel hozzájárulása felett is határozni fog. Hiszünk hogy a városatyák a villamvilágítás ügyét nem fogják oly könnyen letárgyalni s végre valahára elhatározzák a villamvilágítás ügyét.

— **Eljegyzés.** Schiff Fülöp a török-szentmiklósi polgári főiskola igazgató-tanára a napokban jegyezte el Neuwelt Gáspár kőbányai állami főállatorvos kedves és szép leányát Bertát. Sok szerencsét a kötetendő frigyhez.

— **Rendjel adományozás.** Rothschild Náthán bárónak, a Lécsi Rothschild-ház főnökének a király a beteg katonatisztek javára tett alapítványáért a Ferencz József-rend nagykeresztjét adományozta.

— **Figyelmeztetés.** Mindazon szülők és mesterek, kik gyermekeikre illetve tanonczaikra a községi hivatalból idézést kapnak, azokat az illető tanító vagy tanár által láttaoztassák s haladéktalanul vigyék azon hivatalba a honnan azt kapták, mert akik ezt nem teszik 5 frt pénzbírsággal sújtatnak.

— **Egy piarista alapítványa.** A szegedi kegyesrendi házban a nyáron halt meg Papp József rendtag, a ki az ottani városi főgymnásiumban a történelem tanára volt hosszú éveken át. Szerény, visszavonult életet élt s egyedüli mulatsága az volt, hogy naponta meglátogatta özvegy édesanyját, a kit ő segélyezett. Anyja pár év előtt elhalt. Azóta a szerzetes szerény fizetéséből félretett egy kis összeget s mint most felbontott végrendeletéből kitiűnik, két alapítványt tett. Ezer forintot egy szegény tanuló, ezer forintot egy szegény ember fülsegélyezésére, valláskülönbség nélkül, de katolikusok előnyben részesítésével.

— **Jutalomjáték.** Mint biztos forrásból értesülünk, csütörtökön egyik kedvencz színészünknek Tuboly Klementinnek lesz jutalomjátéka. „Az idegen nő fog” színre kerülni mely a jutalmazandónak egyik legkedvesebb darabja. Hiszünk hogy Tuboly teljes nagyságában fog kedvencz játékával a színpártoló közönségnek kedve-kedni, s mi bizton reméljük, hogy közönségünk meg fogja ragadni az alkalmats kedvesszínészünknek jutalomjátékán kifejezést ad meleg rokonszenvének. Mint hírlik a színpártoló közönség kedves meglepetésben fogja részesíteni a jutalmazandó színésznőt.

— **Nagy tűz Szegeden.** Szegedi levelezőnk a következő levelet küldte be hozzánk: A szegedi magyar kender- és len- ipargyár tegnap kigyuladt. A tűz este 5 órakor keletkezett a gyár tilolójában, s a munkások még akkor mind a gyárban dolgoztak. A tűz okát még most pontosan meghatározni nem lehet. A tilolóban dolgozó munkások azt állítják, hogy esti hat órakor, midőn a villamlámpák kigyultak elszakadt egy villanyvezető huzal, mely egy már kikészített kender-tömegrő esve, azt lángra lobbantotta. A tűz innen átsapolt a gépházba s az is elégett, már a mi benne éghető volt. Itt aztán lokalizáltak. A gyár nagy telepének első részén vannak a raktárak, továbbá a két év előtt épített óriás takácsműhelyek. Itt nem történt semmi baj, ha csak a kész áruknak nem okozott kárt a tüst. A gyár összes gépeit, mozgató gépház azonban amyi kárt szenvedett, hogy hosszú időbe kerül, míg újra fölvehetik a munkát. A kár nagysága sincs még megállapítva, de hozzávetőleg is meghaladja a száz vagy százötvenezer forintot, nem számítva azt az üzleti veszteséget, a mit a munka megállása okoz.

— **Az erdőőri szakvizsgák** jövő hó 19-én kezdődnek meg Budapesten, Besztercebányán, Pozsonyban és Debreczenben.

— **Irnok választás.** Csabán e hó 29-én 2 irnokot fognak választani 400 frt évi fizetéssel.

— **Rabló támadás.** A mult héten Csorvás közelében a Csaba felől jövő vonat egyik II. osztályú kupéjába bement egy paraszt ember s Ács László szilágysági ref. lelkész homlokára revolvert irányzott s pénzt kért. A kupében ülő nők sikoltozására a merénylő leugrott és elszaladt.

— **Halálozás.** Neumann Jenő és neje szül. Koren Emma, Jenő, Vilma és István mint testvérek, özv. Neumann Károlyné továbbá Koren Pál és neje sz. Jeszenszky Emma mint nagyszülők, id. Jeszenszky Károly mint dédapa egy a magok, mint egyéb rokonaik nevében is fájdalomtól megtörött szívvel jelentik szeretett kedves kis fiuk, testvérük, unokájok, dédunokája és rokonnak Neumann Károlynak, hosszas szenvedés után egy éves korában f. hó 11-én történt gyászos elhunytát. A drága halott hült tetemei f. hó 13-án d. u. 3 órakor fognak az ág. h. ev. egyház szertartása szerint az ó-felmelőben örök nyugalomra tetetni. Béke poraira!

— **Fontos elvi határozat.** A kereskedelmi miniszter f. évi 27,686 számú határozatával kimondotta, hogy a takarékpénztárak működése ipari működés, és alkalmazottjaik ipari alkalmazottaknak tekintendők, a miért is a takarékpénztárak a betegsegélyező pénztárakba bejelenteni kötelesek azon alkalmazottjaikat, kik 1200 frtnál magasabb évi, vagy 4 forintnál magasabb napi fizetést vagy bért nem élveznek. — Ugyanez áll a bankokra nézve is.

— **Kisasszony gyógyszerészek.** A kultuszminiszter egyetértőleg a belügyminiszterrel, legutóbb körlevelet intézett az összes törvényhatóságokhoz, a mely szerint 1896. évi november 18-ikától kezdve nők is vehetők föl gyógyszerész-gyakornokoknak. Ez a fölvetel csak esetről-esetre történhetik s a kérvényekben igazolandó a megfelelő előképzettség. A folyamodásokat a belügyminiszterrel egyetértőleg a kultuszminiszter intézi el.

— **Lövöldöző csendőr.** Szegedről írják lapunknak, hogy Stanilla Demeter csendőr, a ki a napokban Temesvárról oda érkezett, a pályaudvaron a magyárokat szidta. A rendőrök megintették a részeg csendőrt mire az két éles töltényt tett fegyverébe, hogy a rendőröket lelője. Négy rendőr rárohant a vakmerő merénylőre s sikerült is lefegyverezniök őt, mielőtt fegyverét használhatta volna.

— **Hirdetmény.** A m. kir. budapesti I. honvédkerületi parancsnokság által f. évi 9907 szám alatt kibocsátott hirdetmény szerint a Gyulán elhelyezett m. kir. honvédsapatok számára 1897. év január 1-től december 31-ig szükséges kenyérnek és zabnak szállítása iránt Gyulán a m. kir. II. honvéd gyalogezred

kezelő tiszt irodájában f. hó 30-án délelőtt 10 órakor írásbeli zárt ajánlatok alapján árlejtés fog tartatni. Szükséglet naponként körülbelül 525 adag 840 grammos kenyér és 165 adag 4200 grammos zab. Bányapénzül leteendő a kenyérre 500 frt a zabra 750 frt. A közelebbi feltételek és az ajánlati minta a m. kir. gyulai II. honvéd gyalogezred kezelő tiszt irodájában Gyulán tekinthetők be.

— **Adófizetés a postatakarékpénztár utján.** Az osztrák kormány Bécsben és Alsó-Ausztriában kísérletet tett az adónak a postatakarékpénztár utján befizetésére nézve. Az intézmény életbe léptetése óta lefolyt két hó arról tanuskodik, hogy a rendszer be fog válni, május havában ugyanis Bécsben és Alsó-Ausztriában 392,144 frt, június havában pedig 113,000 frt adó fizetett be a postatakarékpénztárnál. Ennek folytán ez intézményt már a közelebbi jövőben sorszerint ki fogják terjeszteni a többi osztrák tartományokra is.

— **A nemzetközi gazdakongresszus** alkalmával időszerű cikket olvasunk a Magyar Gazdák Szemléjében a buza folytonos árhanatlásának okairól. A cikket Bernát István az ismert gazdasági szakíró írja. Érdekesen fejtegeti, hogy az árhanatlásnak nem a túlterhelés az oka, mert ilyen tényleg nincs, hanem a börzei határidő-játék papiros-buzával, illetőleg az üzletek búzában — de buza nélkül. Ennek a veszedelemnek az ellensúlyozásával föltétlenül szükségesnek tartja az aranyvalutával szemben az ezüst értékének helyreállítását és a különbözőzeti üzletek eltiltását. Hivatkozik az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Magyar Gazdaszövetség álláspontjára, melyek a börze reformja ügyében kidolgozott emlékirataikban egyértelműen állás foglalnak a különbözőzeti üzletek ellen s azoknak mielőbb való eltörlését sürgetik, — s a német birodalmi tanácsra, melynek többsége csak nemrég szintén a börzejáték teljes eltörlése mellett nyilatkozott.

— **Miniszteri leirat a vásárok tárgyában.** A kereskedelemügyi miniszter a vármegye területén tartott vásárok tárgyában leirt Békésvármegyéhez s többek közt a következőket írja: „A vármegye területén tartott vásárok tárgyában folyó évi július 6-án kelt felterjesztésének mellékleteit visszazárva, értesítem a közönséget, hogy Szeghalom heti vásárait vonatkozólag eszközölt javítását tudomásul veszem. — Töt-Komlós és Kondoros községnek hetivásártartási jogát pedig a törzskönyvbe bejegyeztettem. — Nem mulasztom el azonban Uj-Kigyós és Orosháza községek eme jogait addig, míg az emberemlékezetet meghaladó gyakorlatot valamely hiteles okirat, szerződés vagy bármi más régebbi keletű vármegyei vagy akár községi intéz. kedés által nem bizonyítja. — K.-Ladány községre a 42663/85 itteni rendelet úgy intézkedik, hogy ha a kitüntetett határnapok vásár- vagy ünneppnapra esnek egy a megelőző napon tartandó a vásár, mely intézkedés a 38608/93. sz. rendelet folytán, mely a vásárokat két napi tartammal ruházta fel, úgy értelmezendő, hogy ha a határnapok ünnepp- vagy vásárrnapra esnek, a vásár az azt megelőző két napon tartandó. — Mezőberény községnek a 13849/83. sz. rendelettel a kimutatásban és törzskönyvben feltüntetett határnapokra emelt vásárai a közönség kimutatása szemben a törzskönyvtől eltérően, az eltérés felvilágosítandó. — Felhívja a miniszter Békésvármegye közönségét, hogy a leiratban jelzettekre vonatkozólag, valamint Csaba decemberi határnapjára nézve is az engedély, okirat felterjesztésével, esetleg csupán számára és keltére való hivatkozással mielőbb felvilágosító jelentést tegyen.

— **Fogorvos.** Mult heti számunkban már megemlékeztünk arról, hogy Kovács J., ki minden évben el szokott látogatni városunkba, ismét megérkezett. Figyelmeztetjük tehát a foglajban szenvedőket, hogy Kovács rövid ideig időzik városunkban s így meg kell ragadni az alkalmat, mert vannak mütétek (plombirozás és műfogbetétek) melyek nagyobb időt vesznek igénybe, lakása: „Bárány” szálloda 2-ik számú szoba.

— **Kiállítás tárgysorsjáték.** A kiállítási igazgatóság tárgysorsjátékot rendezett, melynek jöve delméből 80% a hazai ipar segélyezésére fordítatik. A játékterv szerint 19,848 kiváló műizlést mutató ipari-illetőleg háziipari tárgy sorsoltatik ki 160.000 korona-öszértékben. A főnyeremény 20.000 koronával van előirányozva. Van még 10,000; 6000; 2000; 1000; 400; 200; 100; 10 stb. korona nyeremény, melyek közül az első tizenhárom nyereménytárgy értékét a nyercő 20% lerovás mellett készpénzben is átveheti. A huzás f. é. október hó 1-én fog megtartatni s egy sorsjegynek az ára 40 fillér (20 kv). Ezen sorsjáték, tekintve annak nemes célját valamint a huzás által nyújtandó előnyökét, a mennyiben a befolyó összegnek 80%-a a játszó közönségnek visszaadatik, a támogatásra kétségen kívül igen érdemes. A sorsjegyek akár az igazgatóságtól közvetlenül avagy a főfelárusító helyen, Budapesten IV. ker. Károly-körút 24 sz. a. vehetők meg. A sorsjegyek a készpénz előzetes beküldése mellett bérmentve küldetnek meg.

